L' APLECH DE DEBRÉ-SINA

TRADICIÓ AFRICANA

(Continuació.)

Aixís caminaren á peu tot lo dia, atravesant montanyas plenas de boscos, planurias de ricas cullitas, ortas de almibaradas fruytas y torrents de abrillantadas y fredas ayguas.

Essent al cap vespre, arrivaren á la ribera d' un d' aqueixos pintoreschs torrents, ahont bebían alguns moltons.

—Quedemnos aquí, germana meva.

Y sens res mes dir, agafá un dels moltons y ab lo sabre 'l degollá. Després digué:

—Germana meva, dom la teva natala (1).

Y la bona noya sens res compendre, 's tragué la natala que son germá la posá sota 'l doll de sang que sortía del coll del moltó. Quant hagué acabat, digué:

—Ningú podrá dir, germana meva, que las mans del teu germá estan tacadas ab sang teva. Torno á casa 'l nostre pare, y ensenyantli la teva natala sanguinosa, li diré que he complert las suas ordes. Aquí 't deixo aquests aliments, segueix aquest mateix camí, y quant haurás arrivat á un encrehuament de camins esperam, que jo tornaré y t' acompanyaré al país de Bogos, ahont viurás en pau lluny de la venjansa del nostre pare.

(1) Pessa de roba que las donas abisínias se posan á manera de mantellina.

Y despedintse de sa contristada germana, se 'n aná ab la natala vermella de sang.

Dourounèche, seguí las instruccions del seu germá, no parant fins que arrivá á un lloch ahont se crehuan dos camins. Peró la pobre noya vejentse sola en aquell espés bosch tingué por. Mirá per tot arreu, y veyent un arbre de molt brancam y espessa fullaraca, se desembrassá de la vianda que duya y pogué ab molts travalls enfilarse per poguerse amagar dels aventurers y de las feras. Y aixís fou, no havia passat gran estona quant una hiena afamada se tira sobre la vianda que Dourounèche deixá al peu del arbre.

Lo sol arribava quasi á la posta, quan de prompte la pobre noya sentí gran burgit al lluny; mirá, y vegé una numerosa colla de molt ben vestits guerrers y no menos ben armats; y entremitj d' ells un hermós jove montat en esbelta mula guarnida ab molta riquesa, de manera que al moment se veya que era un prímpcep, tant per son trajo y acompanyament com per la noblesa de sa cara.

Se va anar acostant aquella rica cabalgada, y al ésser en lo plá format per l' encrehuament dels camins, lo prímpcep maná axecar las tendas per pasar la nit.

Desmontá tota la gent, y méntres uns se cuydavan de fer pasturar los caballs, altres estengueren á terra ricas y peludas pells, ahont sentar la tenda del jove prímpcep, y per fí, altres preparavan lo sopar. Un d' aquestos al anar al torrent á buscar aygua, s' ajupí precisament al mateix peu del arbre ahont estava amagada Dourounèche; y quina no fora la seva sorpresa al veure en l' aygua la més hermosa figura de dona. Feu un crit y fugí tot confós á contar lo fet á son senyor. Aqueix prengué á broma la cosa y enviá al seu escuder pera que s' enterés del fet.

Y aixis fou: l' escuder s' ajupí sobre las puras ayguas del torrent é hi vejé retratada una incomparable figura de dona, y fent un gran crit va córrer á dirho al seu senyor.

Llavors lo prímpcep ja cregué que alguna cosa d' extraordinari hi hauría en lo torrent, y se 'n hi va anar dominat per la curiositat. No tardá molt en quedar sorprés per tant bella visió, pero pensant en lo que podía ser, aixecá 'l cap y descubrí en mitj del ramatje del arbre á la més angelical cara, que 'l deixá mut de sorpresa, sentint al moment son cor abrusat d' un amor irresistible.

Quant torná en sí de tant gran sorpresa, digué, dirigintse á la visió:

—¡Oh hermosa desconeguda: dígam si ets habitant dels cels ó de la terra!

—¡Jo so una pobre noya abandonada, que 'm dich Dourounèche.

—¡Oh Dourounèche la del bon nom! Baixa y vina á la meva tenda á donar descans á ton hermós cos, baix la guarda y respecte de mon nom.

Y la pobre noya plena de confiansa baixá lleugera com una dayna, rebentla 'l prímpcep en los seus brassos.

Y la portá sota la seva tenda formada per llansas y llet de cabras blancas.

Y 'ls criats li portaren natas de llet de cabra, brescas de dolsa mel y tortradas del mellor tief (1).

Y 'l jove prímpcep, sentat als seus peus, estava encantat vejentla menjar, contemplant aquells perfils tant hermosos d' aquella cara més daurada que l' últim raig sol, y 'ls seus grossos ulls negres com la mora, humits com la flor del agamé (2) després d' una pluja de tempesta, las duas rengleras tant iguals de petitas y blancas dents, amagadas en sa graciosa hoqueta y la llarga cabellera cayguda sobre sas espatllas Y ab lo pensament no admirava menys los tresors de gracia y hermosura, qual misteri las miradas atrevidas no podian descubrir, pero que 'ls plechs del quarri mostraban discretament.

Y quant hagué acabat de menjar, enviá una carinyosa mirada al prímpcep y besantli la ma li digué com es costum en lo pais de Chohos:

—Que Deu t' ho pagui, no faltante may aygua y llet.

Y com qu' estava cansada se va ajeurer honestament sobre las pells y quedá dormida.

Lo prímpcep sortí de la tenda, posant un cordó de guardians per que cap soroll trenqués lo seu son. Y maná encendre grans fochs per allunyar las feras.

L' ensendemá, lo prímpcep entrá á la tenda per veure com la hermosa noya havía passat la nit, y li digué:

—Dourounèche, no pot ser sino cosa providencial, obra del Senyor, que t' hagis trobat en mon camí d' una manera tan estranya; jo comprench que desd' avuy la meva vida no pot separarse de la teva. Acompanyam, hermosa Dourounèche, á casa meva y 't faré ma esposa. Totas las noyas te rendirán homenatje com á reyna y regnarás sobre tots, aixis com regnas ja sobre mon cor.

Y la pobre Dourounèche, vejentse abandonada, sens haver tornat lo seu germá y consultant ademés los sentiments del seu verge cor,

(1) Una classe particular de blat de Abisinia.

(2) Jassemí propi d' Abisinia.

va sentirse felís al ser estimada per tant discret cavaller; y tota conmoguda, vermella com una rosella, baixá 'l cap no poguent dir res.

Y al moment lo prímpcep va fer aixecar lo campament, y montant una briosa mula, va posar á Dourounèche á la grupa. Al cap de pochs dias d' un viatje molt felís y plé d' ilusions, arrivaren al país del jove prímpcep. Al moment va corre la nova de que aquest portava una segona muller, puig que ja era casat.

Deixant á Dourounèche baix la guarda del seu escuder, entrá en son palau y á la cambra de la seva muller, que l' esperava ja vestida ab los seus millors vestits, engalanada ab sas més ricas joyas y cremant olorosas essencias en dos pebeters.

Quant s' hagueren saludat, ell digué:

—Tu has cregut fins avuy que no podía respirar en aqueixa terra cap criatura més hermosa que tu. Jo també ho creya aixís. Peró si hagués trobat una dona molt més hermosa que tú, qué farias. Parla ab tota la vritat del teu cor.

Ella respongué:

—Si entra totas las fillas dels homens, hi hagués una maravella com la que dius, me taparía la cara ab espés vel y me 'n aniria de ton palau sens mirar en derrera, tornantmen á casa del meu pare.

Llavors lo prímpcep la prengué per la má, y desde una finestra li ensenyá á Dourounèche qu' esperava encara montada en la mula. Y la desgraciada muller feu un llastimós crit, y tal com havía dit, se tapá la cara y sens mirar derrera, torná á pendre lo seu lloch á casa son pare.

Y seguint la costum lo prímpcep li torná tots los vestits y totas las joyas.

Las festas del seu casament ab l' hermosa Dourounèche duraren un quart de lluna. Se mataren centenars d' anyellets blanchs y l' hidromel se repartí com si fos aygua. Y cada nit á la llum de grans fochs, hi havia alegres balls, y los trovadors cantavan la bellesa de la primpcesa y la riquesa del prímpcep.

Y cadascú admirava las circunstancias fabulosas d' aqueix casament. Y per tot regnava la més gran alegria, menys sota la solitaria teulada d' una pobra dona que plorava los goigs d' un matrimoni que havía fugit, al mateix temps que un vellet la contemplava ab los ulls sechs pero llampegants de furor, al arribar fins sas orellas aquell burgit insultant de las festas que 's celebravan.

La má de Deu que no s' obrí per lo primer matrimoni, va benehir lo segon entre 'l prímpcep y Dourounèche donántloshi dos fills.

La vida de l' hermosa primpcesa s' escorria sens cap núvol entre l' amor del seu mar t y las festas dels seus fillets.

Alguns cops somniava trobarse al país d' Hasaga sota la teulada ahont va veure lo primer raig del sol, y ahont lo seu pare la sentenciá á deshonrosa mort y pensava ab lo seu germá á qui encara esperava; altras vegadas, encara que pocas, la negra y arrugada cara de Abba-Melchisedech s' aixecava feréstega devant d' ella; pero aviat fugian aquells recorts llunyans per fer lloch als dels seu marit y de sos fills. Aqueixos se feyan grans y hermosos com sa mare; eran més forts que tots los demés noys de l' encontrada.

Aqueixa superioritat va arrelar envejas no tan sols en los noys sino també en los seus pares. Un día que 'l més gran dels dos germans acabava de ser guanyador en un joch de fletxa, alguns noys de la partida li digueren, com llisó estudiada:

—¿Qué té d' estrany que siguem menos forts que tú? Las nostras mares son donas honradas, conegudas de tothom, que sols han aprés de filar á casa y resar á la iglesia, y la teva ningú sab qui es y d' ahont va venir. Potser es una filla del dimoni ó alguna bruxa trobada al mitj d' un bosch.

(Seguirá.)

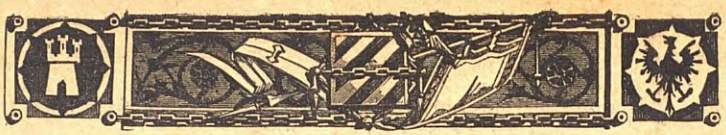

LA ORACIÓ DEL REY [1]

(1714)

Oremus pro rege nostro.

No es eixa, no, la veu de la Honorata
la qu' ara en nostra Seu se deixa ohí',
sa veu á dintre de los cors esclata
com lo renech infame d' un butxí.

Companys, ohíu lo toch de la campana
que á resá 'ns crida per lo nostre rey,
es de dret y justicia 'l que 'ns demana,
donemli donchs lo qu' es de bona lley.

Obrim al Deu del cel los nostres llabis
pel rey y senyor nostre Felip quint;
sempre estimáren á sos reys los avis,
lo seu exemple avuy anem seguint.

---

(1) Desde 1714 la campana major de la Seu de Barcelona assenyala á les dues de la tarda la anomenada *Oració det Rey*, qual únich objecte, mes que pregar pera 'l suprém gerarca del Estat, es recordar la victoria del tirá. Aquestes paraules no son nostres, sino del Reverent D. Matheu Bruguera, patriota de cor, qui mercés á una solicitut y á una diligencia á tota proba, ha lograt recullir en sa Historia del siti de Barcelona en 1714 documents d' inestimable valor pera la crónica d' aquells tan memorables com nefastes jornades pera nostra pátria No volem allargar la present nota recordant una á una les vexecions é injusticies ab que afligí á Catalunya lo despótich poder del nét de Lluís XIV. Los suplicis dels mes esforsats capdills, la crema de nostres furs, la erecció de la Ciutadela, lo desterro de nobles patricis y respectables eclesiastichs, la destrucció de la campana Honorata, l' enderrocament de la pirámide de la Inmaculada Concepció, la Universitat de Cervera, lo mando del exercit castellá-francés confiat al duch de Bervick, fill d' una unió no benehida per Deu, son prous pera donar idea de lo que fou pera Catalunya lo gobern de Felip V. A tals fets, de sobres coneguts per tothom que mitjanament conega la historia d' aquella memorable guerra de successió, fan referencia los nostres versos y per aixó no considerem indispensable l' acotarlos ab notes que quan altre no fariau un inmerescut agravi á la ilustració de nostres benévols lectors.— *Nota del autor.*

Per la patria acomesa y malferida,
per la mateixa sang dels nostres fills,
feu agradable á nostre rey la vida
y deslliureuli sempre de perills.

Ara y en la hora de la mort amarga
cobriulo ab vostre manto de bondat,
la vostra má allargueuli com s' allarga
fins als sayons qu' os han crucificat.

No l' hi retragueu pas qu' á nostra terra
contra tota justicia ha sabrejat
y que va fer lo seu botí de guerra
ab nostres drets y ab nostra llibertat.

No esmenteu qu' acudeixi á vostres plantes
demanant per ses culpes compassió
ab llarga professó d' ombres sagnantes
y ab siniestre visatge de traydó.

Ni 'l crit suprem qu' os cridara venjansa
del bon Joseph Moragas ascolteu,
¡Pobre del rey! si acás en la balansa
de la justicia, lo seu cap poseu.

D' en Bach la mort injusta y afrontosa
vulgauli perdonar al rey també.
¿Acás la vostra lley misericordiosa
desampara ni fins al homeyé?

Oblideu qu' á en Rafel de Casanova
les ferides mortals ell l' hi va obrí
y que volgué dictarnos la lley nova
ab lo punyal mateix ab que 'ns ferí.

Que va passar cruel á fil d' espasa
la ciutat més heróica en tot lo mon,
esqueixá 'l llibre de los drets de casa
y 's mofá impudich de lo nostre afront.

Que 'l trono de la vostra excelsa mare
com un vil renegat va escalabrá
y al dessobre mateix de la vostra ara
les seves mans iniques va posá.

Que l' espós va robá á la seva esposa,
y á los fills va robar lo pare llur,
y á nostra rassa lliure y orgullosa
com esclava marcá ab son ceptre impur.

Qu' al pagés va robá la seva hisenda
y 's gosava trinxant los seus esplets
y al ras deixava pera alsar sa tenda
á tendres nins y desvalguts vellets.

Que la corona que cenyí prenía
del front del arxi-duch en Carles ters,
y ab son ceptre de dépota oprimía
y persegui als bons y als dreturers.

Que va arborá les nostres llars tranquiles
fins á tornarles en ardent caliu
y en cementiris va tornar les viles
y les gemades campes en empriu.

Que fou tot temps son pensament sinestre
de tot crim y maldat un negre avench,
y ab sa mateixa espasa armá la destra
d' un general cent voltes bordissench.

Deu misericordiós qu' á nostra terra
heu imposat la vostra santa lley
y set vegades perdoneu al qu' erra,
perdó vos demanem per nostre rey.

Companys ohiu lo toch de la campana
que per lo nostre rey vol que preguem,
es de bona justicia 'l que 'ns demana,
aixequem nostres cors, pél rey resem.

RAMON E. BASSEGODA.

1884

L' APLECH DE DEBRÉ-SINA

TRADICIÓ AFRICANA

(Acabament)

AQUEIXAS paraulas varen ferir lo cor senzill del noy que va correr tot seguit á contarho á sa mare. Y aqueixa no hi ha que dir si 'n tindria gros sentiment. Y com lo seu fill li preguntés de qui era filla, respongué ab molta feresa:

—No hi ha en tota aqueixa terra qui tinga una sang més noble que la meva.

Y quant arrivá lo seu marit li contá ab grans plors aquell ultratje que havía rebut, lo que va posarlo tant furiós, que tot seguit volia ferne gran escarment. Mes ella mateixa fou qui 'n hi va privar, dihent:

—Déixam anar á la terra del meu pare. Avuy coneixerá bé la seva injusticia al créurer al vell frare Abba-Melchisedech, y estich segura que estará joyós de tornarme á véurer. Y jo, allavors, seré tota orgullosa de fer saber al teu poble que so la filla d' un rey molt poderós.

El prímpcep respongué tot conmogut:

—Ja que tu ho vols, Dourounèche meva, sia. Peró sápigas, que 'l teu marit, no necessita coneixer á ton crudel pare, per seguir estimant lo mateix á la companya de sa vida y á la mare dels seus fills. Peró tinch un gran sentiment y es: que estant are ab guerra no puch pas

deixar los meus guerrers, jo 'l primer los hi tinch de ensenyar lo camí de la gloria; aixins es que no puch pas acompanyarte en tan llarch y penós viatje. Jo 't faré guardar per mon fidel escuder y una grossa guarda dels meus millors guerrers. ¡ Deu vulga qu' aqueixa primera separació no 'ns porti dol!

Y l' ensendemá, Dourounèche ja estigué llesta pera comensar lo viatje. Quant las mulas estigueren guarnidas ab ricas mantas y las campanetas de plata, prengué los seus dos fillets y 'ls presentá á la benedicció del seu pare, y ella mateixa va despedirse del seu marit y senyor.

En aquell moment, al véurer allunyarse als trossos del seu cor, lo poble vegé com lo prímpcep plorava, y diuhen que negres pensaments se van ensenyorir de la sua felicitat. Peró al mateix temps un missatger li portá la nova de que s' acostavan los enemichs, y ell enardintse, se vestí son trajo de guerra, s' armá de sas armas y al cap de son exércit aná cap á las fronteras.

Es per demés dir la tristor de Dourounèche al fer aquell viatje sens lo seu marit.

Ella anava al devant ab los seus fills, un á cada costat. Cada mula anava manada per un esclau y un altre duya un gran para-sol de palla teixida. Darrera anavan tres donzellas del servey de Dourounèche, y més allunyats seguian los guerrers manats per l' escuder. Aqueix home contemplava lo graciós balanceix del cos de sa senyora, seguint los moviments de la mula, y comensá á pensar en lo dia en que per la primera vegada la va véurer en lo bosch, pensant que encara s' havía tornat mes hermosa y aixis, de mica en mica li entraren desitjos impurs, sens pensar que Dourounèche era la muller del seu prímpcep.

Aquella mateixa nit, quant Dourounèche creya dormir tranquila ab los seus fills, sola la tenda, quan los soldats també dormian, l' escuder s' acostá poch á poch á la tenda, y per una escletxa de la roba s' atreví á mirar. Tota la nit va estar com un tigre furiós, donant voltas á la tenda, anant y venint, fins que arribá son atreviment á aixecar una de las puntas de la cortina d' entrada, pero, tot desseguit la deixá cáurer, al véurer que dormia, atravessada allí mateix, una de las esclavas que podria donar lo crit d' alarma.

L' ensendemá al ferse dia, s' aixecá 'l campament, fent via ab igual composta que 'l dia avans. Pero ben aviat, l' escuder dominat per una criminal ceguera, no va teme acostarse á Dourounèche y ferli

las mes íntimas confidencias de son impur amor. Víctima ja altra volta de la sua bellesa, la desgraciada mare, cridá prop d' ella als seus fills perque li servissin d' escut, y reprengué ab termes durs la traició que feya l' escuder á son Senyor. Dominant lo furor, aqueix al véurers despreciat, callá, pero al ser á la nit quan tothom dormia, s' armá del sabre, s' acostá poch á poch á la tenda, y convertit en la mes sanguinaria fera, d' un sol cop tallá en rodó 'l cap de la pobra esclava que dormia. Avansa sense cap destorb fins als peus de Dourounèche y li exigí cedis al seu amor. Pero ella indignada li va manar que sortís tot seguit de la tenda.

L' escuder cego de furor, jugá 'l tot per tot; agafá 'l mès petit dels dos noyets, y va amenassar á la mare que 'l mataria, si ella seguia resistint.

—Deu me l' ha donat, Deu me 'l pot pendre, digué ella plegant las mans y mirant al cel.

Y l' assessí traspassá 'l cós d' aquell ángel ab lo sabre.

Dourounèche en aquell quadro tant espantós, trova motius de nova energía, per resistir ab més forsa á las brutals intencions del escuder. Y aqueix més furiós que may, agafá l' altre noy, y repetí la mateixa amenassa.

—Deu me l' ha donat, Deu me 'l pot pendre, digué ella plena del més gran dolor.

Y l' assessí sense cor, va traspassar lo cos d' aquell altre ángel ab lo seu sabre.

Y com lo dia ja enviava los primers llustres, sortí de la tenda, y aná corrents á rentarse al torrent vehí.

Y quan los soldats y esclaus, desarmaren la tenda, van véurer aquell quadro de sanch, y en mitj á Dourounèche sense paraula, com una idiota sense saber lo que li passava.

Aprofitant lo pérfit escuder aquell moment de terror, esclamá:

—Ara comprench bé que 's veritat lo que 'ns deyan, que aqueixa dona es una bruixa donada als dimonis Mireula com ha enganyat al seu marit, dihent que anava á casa lo seu pare, qu' es un rey poderós, per poguer veure la sanch de sos fills. Fugím d' ella, aném á contarho á nostre senyor, y deixemla sola ab las malas arts.

Y aixís fou. Tots se 'n anaren, y la pobre Dourounèche quedá per segona vegada tota sola y abandonada al mitj del bosch esposada á las feras.

Lo sol era ja ben alt, quan dominant lo seu terror torná en sí, y

mirant per tots costats descubrí 'ls cossos frets de sos fillets tan estimats.

Y agenollantse resá y besá á terra adorant al Senyor; y després va cavar dos fossas ab los dits, enterranthi piadosament los seus fillets després d' haverlos besat mil vegadas y regats ab un verdader doll de llágrimas.

Quan hagué complert aqueixa tasca dolorosa, 's llevá 'ls brassalets d' or y 'ls llensá lluny; se despullá de la rica vestidura que portava, quedant sols ab una llarga camisa blanca. Després partí pel mitj la fina nàtala de muselina, fentne d' una meytat una faixa y de l' altra un turbant que li aguantés sas llargas y sedosas trenas. Després buscá una branca que li servís de bastó ahont repenjarse, y alsá 'ls ulls al cel demanant amparo á sa gran desgracia.

Al lluny va veurer una alta montanya, y cap allí fent vía, arrivá al peu á entrada de fosch.

Fadigada y vensuda més per la febre que pel cansanci, s' ajegué á terra y 's va dormir, sens pensar ab las feras.

Deu la guardava.

L' ensendemá al ferse dia, va comensar á pujar la montanya. Y aixís que s' anava acostant al cap de munt, veya més clar un munt de grans rocas, molt ben posadas y trevalladas en forma de pirámides trencadas, sobre las quals s' alsava l' ensett (1) donant fresca sombra ab sos brassos encorvats.

Allavors recordá que 'l vell Abba-Melchisedech li había contat lo que veya, dihent que era 'l convent de Debra-Sina.

Y llavors avansá ab confiansa. Quan va ser á dalt de tot de la montanya, sentí que de dintre d' una de las més grans rocas, sortían cants y música. Era l' esglesia, y en aquella hora 'ls relligiosos celebravan l' ofici del dia, y alabansas al Senyor.

Dourounèche s' ajenollá á la entrada de la esglesia. Quan los cants haguéren acabat, tots los frares sortíren en professó formant dos rengleras, peró quan passá 'l prior, mirá á Dourounèche, á la que prengué per un home, tan desfigurada estava, y li digué:

—Sigas qui vulgas, fill meu, pots refugiarte sense por en aqueix convent, puig desde que has passat la porta, l' ángel de la misericordia 't cubreix ab sas alas.

---

(1) Palmera d' Abisinia.

Y Dourounèche conmoguda respongué:

—Oh pare, ja que tant m' ha perseguit la desgracia, deixeume guanyar lo camí del cel, en aqueix solitari convent.

Lo prior aixecantla, li digué:

—Que sigas ben vingut, fill meu.

Y tornantse de cara á la comunitat, digué:

—Desde ara lo remat conta una ovella més, germans meus.

Li senyalaren una celda y li donaren un vestit de panyo groguench y un gran casquet de llana del mateix color. Desde aquell día prengué 'l nom d' Abba-Guærguis.

Al poch temps era ja l' admiració de la comunitat no tan sols per l' austeritat de las sevas costums, si que per sa molta sabiduría. No hi había cap llibre sagrat que guardés per ella tenebras ni misteris; y quan algun frare, confós per los termes enigmátichs d' algun article místich, no sabía compendre 'l seu ver sentit, anava á consultar ab lo sabi Abba-Gæerguis. Y aqueix sempre ben disposat, al moment esplicava la dificultat.

Veus aquí que al cap d' alguns mesos lo vellet prior caygué malalt, cridantlo Deu á son servey. Y quan haguéren vestit son cos dels més richs ornaments, quan ab magestuosa professó l' haguéren baixat á la fossa, y tancada aqueixa ab grossa llosa de granit, la comunitat se reuní en la esglesia per pregar á Deu li dongués un bon acert pera escullir lo nou prior.

Y las llenguas de foch baixaren sobre 'ls venerables caps dels relligiosos, obtenint tots los sufragis per obra del Esperit Sant, lo jove Abba-Gærguis.

Y quan lo més vellet de la comunitat ab tremolosa veu doná á coneixer lo nom del nou prior, un crit unánim de ¡Hosanna! va omplir las altas voltas del temple, pujant al cel espessos núvols d' incens, en acció d' agrahiment al Senyor, per tan bon esculliment.

Dourounèche tingué por, y creyentse indigna de tanta honra no volgué admetre; més vejent la consternació que això mogué en la comunitat, y al veurer que 'ls seus vellets germans li demanavan de genolls y plorant, va creurer que era voluntat de Deu, y admeté després d' haver passat un dia y una nit resant ajenollada als peus del Sant Christ de la esglesia.

La festa major del convent de Debré-Sina, tenía lloch per lo mes de Maig. Desde las més llunyanas terras hi anavan las caravanas. Allá s' hi veyan mullers estérils que demanavan á la Verge la gracia de te-

nir un infantó; allá s' hi veyan joves totas plorosas per tenir á la guerra als seus estimats y no tenir novas d' ells; allá s' hi veyan pobres que descalsos venian á peu menjant de caritat; allá s' hi daban cita grans senyors, prímpceps y guerrers famosos ab nombrosos y richs acompanyaments, que anavan á oferir á la Verge joyas de gran preu y las despullas dels enemichs.

Mes tots aqueixos cors eran iguals devant de Deu. Los seus homenatjes pujavan fins al seu trono en un mateix himne portat per los ángels y los apóstols.

Y tothom tenia carinyosa acullida en lo convent, rebent la benedicció del prior que 'l rebia dret á la porta de l' iglesia.

Veus aqui que Dourounèche reparà en mitx de tanta munió de gent, á cinch personas fentli un gros salt lo seu cor. Eran lo seu pare Tisamma, que l' havia condemnada; son germá que l' havia abandonada; lo seu mestre Abba-Melchisedech que l' havia infamada; lo seu marit que l' abandoná á la guarda d' un escuder; y per últim l' escuder que després de volguer ultratjarla assessiná als seus fillets.

Allavors Abba-Guærgis maná que tanquessin á part aquellas cinch personas, y las cuidessen bé. Y cadascú d' ells se preguntava quin motiu tindria 'l prió pera tractarlos d' aquella manera.

L' ensendemá foren portats tots cinch al quarto del prior, lo qual los feu seure al costat d' una taula, estant ell en un gran silló.

Y las copas d' hidromel comensaren á buydarse, sense ningú obrir la boca per dir paraula.

Quan haguéren acabat, Abba-Guærgis digué:

—Vos he cridat per contarvos una historia molt curiosa. Escoltéu. No gayre lluny d' aqui vivia y regnava en altre temps un prímpcep poderós y rich que tenia una petita filla, que encomená á un frare vell que estava retirat á una ermita al mitx dels boscos. Quan aqueixa noyeta se feu gran, lo vell mestre oblidant la sua santa missió, va donar entrada á son cor á deshonestas tentacions, y com que no pogué rompre la virtut de la desgraciada deixeble, aná á imfamarla al seu pare, pintantli tot al revés en contra d' ella. Y 'l pare molt lleuger lo cregué.

Al sentir aixó Tisamma se torná tot blanch y digué per si mateix:

—Desgraciat de mí, aíxís es com jo vaig fer matar á ma filla, creyent al frare.

Y aqueix, per lo baix, se picava 'l pit per sota son hábit, dihent:

—Indigne religiós, criminal del mes lletx pecat devant de Deu, y causa de la mort d' un angel!

Abba-Guærgis continuá:

—L' home encarregat de matar á la pobre noya, tingué compassió d' ella, y 's contentá ab abandonarla en mitx del bosch entre las feras.

Y 'l germá á son entorn, plé de remordiments pensá:

—Que malvat vaig ésser al abandonar á la meva germana en lloch d' ésser lo seu amparo!

—Mes Deu l' amparava, continuá 'l prior, y trobá á un jove y rich primpcep que la feu sa muller. Vingué un jorn qu' ella volgué anar á veure á son pare, y com que 'l seu marit no la va volgué acompanyar, encomaná á ella y als dos fillets que tenian á un escuder, no tenint en compte 'ls mals que podian arrivar.

—¡Ah! pensa 'l primpcep, y qué descuydat vaig ésser! Ara hi perdut dona y fills.

—Y aquell escuder, afegí Abba-Guærgis, era un traydor al seu primpcep y senyor, no respectá á la muller del seu primpcep, declarantli un amor impur qu' ella va rebutjar indignada, y allavors ell plè de rabia assessiná á las duas pobres criaturas, y abandoná á la mare al mitx dels boscos.

Y l' escuder tremolant devant del primpcep al sentir descobert son crim, se torná pálit de terror.

Després d' un moment de quietut, en que Abba-Guærgis contemplava la cara culpable de tots los cinch convidats, los hi digué:

—Voldriau coneixer los personatjes d' aqueixa historia?

Y tots compromesos, digueren que sí.

Llavors lo prior se llevá la caputxa y 'l casquet, deixant caurer sobre las suas espatllas sa hermosa cabellera, y convertintse en la cada dia mes bella Dourounèche.

Y prest com un llamp, lo primpcep l' agafá ab una alegría que era deliri, sortí del convent devant de tothom admirat, pujá sobre la seva mula, tenint á sa muller ben agafada, y apretá á correr com un núvol de primavera, tement que no li tornessin á pendre. Y la mula com si comprengués la bella carga que portava tenía gran dalé per saltar barranchs y buscar dresseras.

Y corrent aixís arrivaren á son palau. Per ordre del primpcep se publicá tan miraculosa historia y 's feren moltas y molt lluhidas festas. Y l bon Deu los benehí, donántloshi molta familia y molts anys de santa unió.

Pero 'ls monjos del convent de Debré-Sina, entristits per la pérdua del seu estimat prior, no consentiren á donarli un successor, cre-

yent que tan estrany fet era obra de Deu, y 's varen esparramar per tota l' Abissinia.

Y avuy l' estranger que visita aquellas alturas sols troba las ruinas del famós y antich convent, trobant encara resés en alguna de las grandiosas celdas de granit, salvadas de la destrucció del temps. Pero cada any al mes de Maig, se conserva com vella tradició l' anar en aplech á las ruinas del convent de Debré-Sina, ahont no falta algun religiós que aixequi un altar y 's cantin alabansas al Senyor y á la Verge de las flors.

JOSEPH RICART GIRALT.

UN CASAMENT

EN LO ALT VALLESPIR

Que m' agradan las costums dels pagesos d' aquestas montanyas! costums pratriarcals que 's conservan de remot temps, sens dupte desde que 'l Vallespir era terra catalana. La gent que viuhen en aquellas hermosas valls pirenaicas de Vallespir y Cerdanya parlan catalá com nosaltres; y aixís com nostres pagesos no entenen lo castellá, tampoch molts d' aquestos entenen lo francés. Fa 250 anys (1659) que Vallespir y Cerdanya son de Fransa, y sembla d' ahir. Los homes portan la barretina vermella, peró las donas portan la cofia del Rosselló. Diriau que la corrupció civilisadora no ha penetrat encara en aquellas valls arreconadas de nostres Pirineus. La fe religiosa 's conserva ab tota sa puresa. Lo pobre es sempre recullit y te sa plassa á l' escon prop de la llar; no li falta sa escudella d' ollada. Los pagesos vesteixen de burat que prové de la llana del remat filada per las donas de la casa en las llargas vetlladas d' hivern. A la porta d' entrada de la masía no falta may clavada la creu de flors mustisas cullidas la nit de Sant Joan, al costat d' una carlina florida; y sobre 'ls llits, al costat del beneyter, la branca de llorer benehida 'l Diumenge de Rams.

En mas excursions en eixas hermosas valls, sempre he trobat en las casas de pagés, una franca hospitalitat; aixís es que conservo lo mes coral recort dels bons amichs que hi tinch. Cada any espero ab

desitj la temporada calurosa pera venir en eixas delitosas valls y serras, á estrényer la má á mos companys d' excursions y casseras.

Aquest any, pochs dias després de ma arribada á Prats de Molló. un rich hereu d' una de las musías principals del riberal, me convidá á son casament.

Lo dia fixat, de bon matí, ja tenia un caball ensellat y un mosso de peu que m' esperava pera conduhirme á casa de mon amich.

Quína hermosa matinada! l' oreig es fresquet, lo cel blau sense un parrach de nuvol; se sent l' aroma de l' herba dallada dels prats; la cotoliva s' enlayra refilant á gran altura; las floretas de montanya sacudeixen la rosada de la nit. Seguím lo pintoresch riberal del Tech, arribém á la casa de mon amich Joanet situada al peu de la cordillera que del puig de *Costabona* se destaca pera formar lo *Canigó*, á 1400 metres d' altitut, en una vall admirable regada per un afluhent del riu Tech. Casa payral de bon aspecte, ab son caseriu de corts per lo numerós bestiar de llana y boví, rodejada de grans arbres ombrívols, tells, faigs, roures, ab una font aprop de la casa, d' una aygua gelada y riquíssima.

Eran las 6 del matí; trobarem los parents, amichs y convidats que nos esperavan, un floreig de jovent que dava gust veure. Després d' almorzar montarem tots á caball per anar á buscar la nuvia, filla d' una rica masía, á una hora més amunt del riberal. Formavam un verdader esquadró, ab los caballs enflocats y enramats; tothom alegre, de bon humor. En Joanet, lo nuvi, 24 anys, alt, bon mosso, simpátich, gech y pantalon negre, faixa de seda, barretina, corbata de seda nuada ab anell d' or, passa tot devant. Arribèm á la casa de la nuvia, jova de 19 anys, rossa, ulls blaus, molt guapeta, jipó y mocador de seda, faldillas de fina llana, cofia de punta rossellonesa, llargas arracadas d' or, creu d' or al coll, aixerida, riallera... En Joanet, tot cofoy, l' ajuda á montar á caball, posa 'l peu sobre son genoll y d' un bot se troba assentada sobre son rich silló de vellut carmesí puntejat de claus dorats. Detrás d' ella l' espader major, sa mare y demés familia y amichs.

Emprenguérem la marxa cap á la vila de Prats. Quína comitiva més alegre, quína animació de crits y riallas, en mitj de tiros de pistola, de carretillas que espetegavan als peus dels cavalls; lo matxo dels baguls, que porta el nuviatge y vestits de la nuvia, trotava devant á uns cent passos de distancia, tot enflocat, brida de penjorellas y borlas de llana vermella que li tapan casi 'ls ulls en mitj de la qual sobresurt, nova y lluhenta, la placa rodona de coure que porta graba-

das las imatges de Sant Antoni y Sant Eloy; sobre 'l cap un alt plomall y un ram de flors. De son pitral incrustat de mirallets penjan borlas de tots colors, sa cascabellada se sent de lluny, aixorda. Porta 'l cap dret com si comprengués l' importancia que representa, y son mosso de peu, per lleuger que sia, no 'l pot detenir.

Al arribar á la vila de Prats, tothom surt á la finestra, tothom saluda als nuvis, —Barra que 't toch, Joanet, qué guapa te l' has triada!.. La nuvia baixa 'ls ulls y dos rosellas coloran sas galtas... Se tiran flors, confits que la quitxalla arreplega als peus dels caballs...

Arribém á la plassa, devant de la casa de la vila. Tothom baixa de caball. Qué lleugera es la nuvia! en Joanet li dona la má y d' un salt ja es á terra. Entrém á la sala de matrimonis que s' omple de gom á gom. Los nuvis s' assentan al costat l' un de l' altre, y l' alcalde cintat de son *echarpe* tricolor, ab una cara riallera, tirant requiebros á la futura esposa, se posa sas llunetas, y després de llegir l' auto matrimonial, los diu ab serietat: Senyor Joan P. consentiu á pendre per esposa á Teresa B. que teniu al costat? Sí, contesta en Joanet. Y vos, Teresa B., consentiu á pendre per espós á Joan P.? Contesta la Teresina fent la mitja rialla: Sí... En nom de la lley quedeu units en matrimoni!.. los llegeix los articles del códich civil, y la comitiva que umple la sala, d' una veu atronadora crida: *que 's fassi*, y li contesta la turba de la plassa y del carrer que no ha pogut entrar: *que 's fassi*... Tot son felicitacions y per molt anys. La mare de la Teresina s' aixuga una llágrima tot abrassant sa filla. En Joanet dona 'l bras á sa muller y cap á l' iglesia tota la comitiva, tirant una pluja d' atmetllas y confits. Després d' ohir missa y rebuda la benedicció nupcial, nos dirijirem á caball cap á ca 'n Joanet. Arribarem á las 12. Ja trobarem la taula parada; vaig comptar 40 cuberts. Peró 'l que causá ma admiració fou los preparatius culinaris. Era dificil comptar l' avirám enfilada en un ast llarch de cana y mitja; havian fet baixar lo pastor de l' andá (1) per rodar l' ast; sa cara regalava de suor.—Eixa es la la meva feyna de cada any per la festa major, me digué... Pobre vellet! feya 45 anys que rostia l' avirám de la festa!.. Deu meu! quín dinar! may s' acabava; durá fins á las 4 de la tarde ab molta alegria y cantarellas, sobre tot quan en Joanet á postres nos tragué un rich vi vell de Banyuls que 'ls ángels hi cantavan.

Cap al vespre comparegueren dos joglars, un violí y un fluviol, y

(1) L' andá es un conreu rodejat de cledas ahont fan dormir lo bestiar de llana pera femar la terra.

tot lo jovent se dirigí cap á l' era, y vingan ballets y corrantes á fins á las 10 de la nit; lo tot iluminat per un clar de lluna espléndit.

A las 12 de la nit, antes d' anar á retiro, portarem lo ressopó (1) als nuvis. La Tereseta tota avergonyida trahia no més lo cap del nás; en Joanet nos allargá á tots la má y 'ns convidá á bateig per l' any vinent, ajudant Deu.

C. BOSCH DE LA TRINXERIA.

Prats de Molló 8 Juliol de .885.

(1) Ressopó, refrigeri que s' acostuma á portar als nuvis la primera nit de boda.

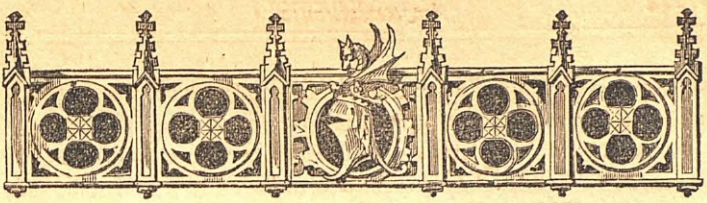

LA BONDAT DE DEU

Quan tapa al sol la negra nuvolada,
y 'l tró brama y retruny, y 'l llamp serpeja
umplint l' espay de llum esglayadora;
baixa la testa l' hom; llavors tremola:
llavors te vol, y creu en Tú, y 't crida
pidolante perdó: y plora... y resa...
cobart llambrich qu' á ton poder s' espanta
tement qu' á un signe teu pot tornar cendra.

La tempesta ha fugit, daura las serras
un sol mes bell que may, ja volatejan
cantant ton Nom las aus enjogassadas;
aixeca l' hom sa testa enorgullida,
oblidant lo passat y, crehent ferma
la terra que 'l sosté, y qu' ell sols mana,
y que ningú com éll, t' escup y 't repta,
tas iras provocant... ¡y Tú 'l perdonas!

¡Deu poderós: Deu fort! Tú que á las onas
infladas pel llevant y ensoperbidas
amenassant lo cel, ab grans de sorra
deturas y contens: Tú qu' en las sombras
en la eterna foscor pots abismarne
á tot un Univers: que, en ta grandesa,
pots convertir en pols l' inmensa máquina
que de la pols feres brollar, un dia;

Tú qu' ets Senyor de tot ¡Deu de bondat! perdonas
á qui 't moteja mes, si ab una ullada
filla del fons del cor, á l' última hora
te diu que 'l dolor greu son pit amara,
y si la mort en just llavors no 'l dalla,
y en lo gorch del pecat, foll se revolca,
y, ubriach y cech, torna á pecar mil voltas,
mil voltas Tú 'l reculls si á Tú s' atansa.

¡Quan diferent del hom! eix cuch raquítich
ab alé de gegant, que fanch deu serne
com á fill de la pols, guarda en sas venas
la venjansa y 'l rencor que llur sanch creman;
y Tú qu' ets tot un Deu, Senyor, Rey únich
de tot lo que existeix ¡font de dolsura!
tens per l' orgull amor; consol pel feble,
y pel trist pecador, misericordia.

¡Que bo qu' ets, oh Senyor! Tú al hom escoltas
quan, foll, en son orgull, ton Nom rebutja,
quan, altiu y soberch, fins al cel repta,
gitant, niu de pecats, sa boca impura
la lava del Infern; y Tú 'l castigas,
fentne mes gran ton Nom ¡font de bonesa!
donantlhi Cel y mars y primaveras
y oreigs y llums y cants y estels y flayres.

¡Y l' hom segueix avant! l' hom no s' esmena
de las passions per la corrent fangosa

deixantse arrossegar, perduda l' esma,
fins l' abism' del pecat hont se revolca;
mes vindrá un jorn qu' esbadará sos parpres
la cega humanitat, y, arrepentida
caurá á tos peus, á ta Bondat cantantne
himnes y chors eterns d' amor y gloria.

† ANTONI VILA.

INTIMA

A cada passa que dono
mes me faig ab la dissort,
y en sos brassos m' abandono
als pensaments de la mort.

Veig al sepulcre dormida
dins de fosca y soledat
á la mare de ma vida,
y un buyt hi veig al costat.

Y al sentirme sol, y al veure
que res vull ni 'm vol ningú,
dich tot baix: Mare, á reveure
ja vaig, ja vaig cap á tú.

A. G.

UN CRITICH Y HUMORISTICH

AMERICA

The Innocents abroad, per MARK TWAIN.

N critich sens la pedanteria del mestre ni 'l ayre protector del académich; un humorista que may traspassa 'ls límits de la moral ni busca efectes fora del naturalisme correcte en nostra societat; un escriptor elegant y correcte al temps que concís, plá y senzill, que fuig las ampulositats y may acudeix á figuras retóricas pera desfigurar los pensaments; un viatger que á la segona meytat del sigle vá á Europa, á Terra Santa, y troba cosas novas que dir sobre tant vells paysos després de la quantitat de llibres escrits per autors de totas menas: tal es Mark Twain, ó per son propi nom Samuel L. Clemens, notable plublicista que durant vint anys ha omplert las planas de molts diaris y las fullas de molts llibres en la República dels Estats-Units d' América, qual nom ha passat los mars y ha anat á Europa, mes qual fama no conseguí despertar lo mes petit ressó en nostra pátria. Las literaturas estrangeras nos son poch conegudas, si bé es veritat que á las nacionals las tenim prou descuydadas.

De un llibre de Mark Twain, *Los Ignocents á fora,* daré noticia en las presents ratllas. Es la relació feta per l' escriptor de son viatge á las islas Azors, Gibraltar, Africa, Fransa, Italia, Turquía, Russia y Palestina. La edició que tinch á la vista no es nova, un Tauchnitz que data de 1879, y menos nou es lo viatge del autor, fet en 1867. Mes

revesteixen gran caracter de novetat las apreciacions lleugeras y festivas, judiciosas y atinadas; de que están plenas aquellas páginas y que rebossan en las críticas del viatger que va á Europa y veu caure un á un los castells de sas ilusions aixecats ab los quentos novelers d' aquesta plaga moderna que ha invadit lo camp de la literatura, las *guias de touristes.*

¡Cóm no pendre ab respecte un llibre en qual primera plana se llegeix la següent tendre dedicatoria!

A mon lector mes pacient y crítich mes caritatiu
ma vella Mare
aquest tomo es ofert afectuosament.

Seguiré á l' autor en algunas de sas primeras páginas, lo que será pera mí la millor manera de fer sa crítica. América 's conmogué á la noticia de la gran exposició internacional que en 1867 s' estava preparant en París y 's disposá á portarhi las obras de son geni y 'ls fruyts de la assombrosa activitat que desplegá desde 'l comensament del sigle. Veure tal certámen de la industria y del treball temptava á tothom, y pochs foren los que tenint medis y ocasió de ferho, deixaren de visitar en aquella época la capital de la nació francesa. Aprofitant aquest entussiasme un mariner americá, lo capitá Chas. C. Duncan, fletá lo vapor *Quaker City* y feu correr per los diaris de la metrópoli neo-yorkina un ampulós anunci explicant son propósit d' efectuar un viatje de recreo al vell continent. Los paysos mes importants, los ports mes anomenats, las promesas mes falagueras y las esperansas mes temptadoras, se troban en tal document barrejats de manera á fer venir desitjos de navegar y correr mon al home mes sedentari.

Mark Twain jove encara, plé d' ilusions sobre Europa y seduhit per las circunstancias especials que favoreixian l' expedició, s' apressurá á presentarse devant lo *Comité de Aplicacions* y conseguí una plassa á bordo y un lloch entre 'ls viatgers, donant per referencias de son carácter y sa conducta los noms de las personas de mes alta posició social de Nova York que mes aviat li ocurriren á la boca, peró cap de las quals coneixía ni de vista.

En la llista de passatgers se veyan alguns noms célebres en la historia d' América. Hi figurava en primer terme lo reverent Enrich Wart Beecher, famós orador abolicionista y pare de la coneguda Enriqueta Beecher Stove, autora de la *Cabanya del oncle Tom,* que tan-

tas llágrimas ha fet vessar á las ánimas sensibles de tot lo mon: mes debers imprevistos impediren al pastor protestant d' unirse á la expedició. També estava en llista lo general Sherman, qui 's vegé impossibilitat d' embarcarse á darrera hora per haver d' acudir á la guerra dels indis en las montanyas pedregosas. Una popular actriu feu esborrar son nom á causa d' altres compromisos mes sérios que se li presentaren. En fi no quedá en lo barco cap celebritat: fins hi feren falta una recomendació oficial oferta pel Govern als expedicionaris y una bateria de canons que devia embarcarse pera respondre als saludos que rebessin en los varis ports del mon.

Mes seguiren avant y seguiren contents puig encara quedavan en l' excursió tres ministres del Evangeli, vuyt doctors, setze ó divuyt senyoras, molts gefes y oficials de guerra y marina, una abundant cullita de *professors* de diferents clases y finalment un senyor titolat *Comissionat dels Estats-Units d' América en Europa, Assia y Africa.* Lo pobre Mark Twain, que ja entrava en lo vapor decidit á ferse petit devant de tanta grandesa, al trobarse devant tal pontentat se sentí humillat y perdut. ¡Ahont ficarse, si lo titol sols d' aquell senyor ja omplia tot lo barco! Fortuna del autor fou descubrir á temps que la *comissió* de tres continents del mon era pera recullir llevors y fullas de col destinadas á un museo d' agricultura. Sols aixís pogué respirar y embarcarse, que sino 's quedava á terra.

Mark Twain empleá 'ls darrers dias d' estada en Nova York pera fer los preparatius de marxa, las compras de vestits, ulleras, sellas y demés efectes necessaris á la expedició. L' acompanyava un altre excursionista, Mr. Blucher, jove simpátich, confiat, de bon natural y millor humor, mes de qui diu ab rahó que no era home pera ficar foch al riu. Tenia las noticias mes extraordinarias sobre aquell viatge á Europa y creya de bona fé que tota la nació americana se traslava al vell continent. Desde 'l moment que ell hi marxava, no concebía que pogués quedar ningú en América.

Los dos viatgers entraren un matí en una tenda del Broadway ahont Blucher desitjava comprar un mocador. Al tornarli 'l cambi, lo duenyo trobá que li faltava moneda petita, més Blucher li digué:

—No fá res, ho trobarém á Paris.

—Peró jo no vaig á París, respongué 'l botiguer.

—¡Qué! ¿qué m' acaba de dir?

—Dich que no vaig á París.

—¿No vá á París? ¿No vá....? ¿Donchs á quina nació vá?

—A cap part.

—¡A cap part! ¿No 's mou d' aquí?

—Nó; no 'm moch en tot l' estiu.

Prenent sa compra Blucher sortí de la tenda sens dir una paraula més y marxá al carrer portant sa cara la expressió del home injuriat per l' engany. Ja lluny del siti, trencá 'l silenci tornantse vers Mark Twain:

—¡Diu mentida! Tal es ma opinió.

Acabats los preparatius s' anunciá la sortida de la espedició pera 'l primer dissapte de Juny. Acudiren al moll los viatgers y sos amichs que 'ls despedian, y al crit de *¡fora!* las rodas del vapor giraren sobre 'ls fuels y 'l timó dirigí la nau port avall. Lo temps se negá á favorir aquella excursió de recreo, puig mentres dins de bahia queya á doll l' aygua dels núvols, fora en alta mar la tempestat ne feya de las sevas. Lo capitá Duncan se vegé obligat á amarrar lo vapor sobre duas áncoras al cap del port, y allí estigueren los viatgers divertintse fins al dilluns següent.

Per fi sortiren á la mar. Mes deixém ara contar al mateix Mark Twain los detalls de la eixida fora, que no tenen desperdici.

«Al matí alsarem áncoras, sent una gran felicitat sortir després d' aquella pesada detenció. Crech que no havia vist avans un ayre tant pur, ni un cel tant brillant, ni un mar tan bonich. Estava satisfet de l' expedició y de sos accessoris. Tots los instints maliciosos se 'm calmaren de repent, y al perdre de vista la costa americana un esperit de caritat me dominá, ample y sens límits com l' inmens occeá que tenía al devant. Volguí espressar mos sentiments, volguí fins aixecar la veu y cantar, pero no sé cansons de memoria y ho vaig deixar correr. Lo barco no hi perdé res.

L' ayre era fresch y agradable, encara que la mar continuava molt moguda. Ningú podia passejar sens perill de trencarse 'l coll: d' un cop de mar la proa del vapor apuntava 'l sol en mitj del horizont, y de l' altre amenassava á alguna ballena en las profunditats del aygua. Sentia estranya sensació vegent l' avant del barco enfonsarse baix las onas al temps que l' arrera s' aixecava fins als núvols Lo millor que aquell dia pogué ferse fou quedar tranquilament en lo saló, perque passejar sobre coberta era una diversió tan precaria com exposta.

Per una rara fortuna no 'm vaig marejar, de lo qual estava molt orgullós perque no sempre avans havia escapat al mareig. Si res al mon pot donar á un home vanitosa é insufrible idea de sí mateix, es veure que son estómach se porta bé lo primer dia de mar, quan casi tots sos camaradas están marejats. Aixís pensava, quan de prompte un

venerable fóssil, lligat coll y cap com una momia, aparegué á la porta de la escala de popa y 'l primer balans del barco lo dispará en mos brassos. Al rebrel li digué:

—Bon dia, senyor. Fa un temps magnífich.

Se posá las mans al ventre y digué: *¡oh! ¡ay!* rodant per coberta fins á caure demunt d' una claraboya.

Al poch rato un altre vell sortí de la mateixa porta ab alguna violencia. Li digué:

—Fassi 'l favor de calmarse, senyor. No tenim pressa. Fa molt bon dia.

També ell portá las mans al ventre y s' allargá á pas de ball dihent: *¡oh! ¡ay!*

Prompte vegí un altre veterá descarregat de sopte per la mateixa porta, ab las mans al ayre en busca d' un apoyo. Li digué:

—Bon dia, senyor. Un temps magnífich pera divertirse. ¿Qué m' anava á dir?

—*¡Oh! ¡ay!*

Ja m' ho pensava. Per aixó 'm vaig anticipar. Allí 'm vaig quedar y durant una hora quants vells sortiren disparats d' aquella porta sols me digueren ¡oh! ¡ay!

Estava content de nostra admirable expedició de plaher. M' agradava. Los passatgers eran sociables y no amohinavan, encara que aquells venerables senyors pareixian queixarse d' un modo bastant dolent.

Aviat sapigué per quina causa. Estavan marejats, de lo qual me vaig alegrar molt, ja que sempre 'ns diverteix veure gent marejada quan nosaltres no ho estem. Es agradable jugar á cartas en la sala quan á fora assota la tempesta: també ho es passejar per coberta á la llum de la lluna, y fins fumar una pipa á la punta del pal: peró totas aquestas alegrías son poca cosa comparadas ab la de veure sufrir á la gent las miserias del mareig.

Durant aquella tarde vaig apendre moltas cosas. Un moment volguí pujar á la coberta de popa: fumava un cigarro y 'm sentia confortablement instalat, quan algú 'm digué:

—¡Eh! surti d' aquí y llegeixi 'l lletro *no 's pot fumar darrera 'l timó.*

Era la veu del capitá Duncan, gefe de l' expedició. Naturalment me 'n vaig anar al devant, y vegent en un dels camarots del pont una ullera la prenguí pera mirar un barco á distancia.

—¡Eh! Fora mans! Surti d' aquí!

Vaig sortir, preguntant á un mariner que netejava la coberta:

—¿Quí es aquest pirata major d' edat, de llarchs bigotis y veu tan poch entonada?

—Es lo capitá Bursley, pilot de derrota.

Rodant per allí, á falta de millor feyna vaig treure 'l ganivet entretenintme en fer dibuixos en la fusta d' una barana. De sopte una veu digué:

—Y donchs, amich, no 's podria ocupar en res mes útil que desfer lo barco d' aquesta manera? Vosté deu treballar millor de lo que ara ho está fent.

Al retirarme vaig preguntar al mariner:

—¿Quí es aquest ultratge vestit de persona?

—Es lo capitá L*** propietari del barco, un dels personatges aquí.

Al poch temps, passejant per la banda d' estribor, vegí un sextant demunt d' una banqueta. Ja sabia qu' aquell instrument servia pera *pendre 'l sol*, mes se 'm va ocorrer que á través sos cristals s' hi podria veure 'l barco. Encara no l' havia agafat que algú me tocá l' espatlla dihent:

—Fassi 'l favor de donarme aixó. Si desitja puch esplicarli la manera de marcar l' hora, pero no m' agrada fiar á ningú l' instrument.

Y marxá responent á una veu que 'l cridava del altre costat. Jo vaig preguntar al mariner:

—¿Quí es aquest gorilla ab camas d' escurpit y cara de beata?

—Es lo capitá Jones, primer oficial.

—Bé. Aixó es lo mes fort que 'n ma vida he sentit. Com home y com germá diguí: Senyor mariner, creu vosté que aquí puch tirar una pedra en qualsevol direcció sens trobar en son camí cap dels capitants del barco?

—No ho sé, pero si tira al dret potser toqui al capitá de guardia que ara está devant de vosté.

Vaig baixar al saló meditatiu y un poch desconhortat, pensant que si cinch cuyners fan malbé un caldo, qué no farán cinch capitans en una expedició de recreo.»

Fins aquí Mark Twain, y aquí acabo per avuy l' exposició de son llibre, un dels millors escrits que han produhit las prempsas americanas. Crech que la mostra bastará pera despertar l' afició á la lectura del original, del que potser en estudis successius traduhiré altras parts.

EDUART TODA.

Egipte, 1885.

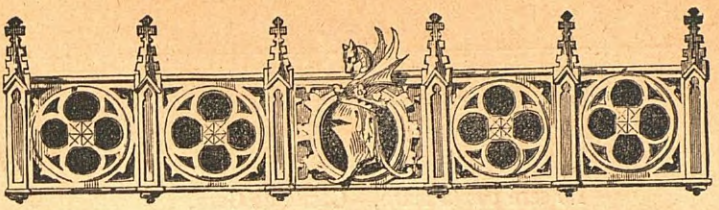

LO COMTE DE GERS

«¿Que hi fa la nit? ¡Galopa—mon brau corcer!
Hermosa Agna María—del ros cabell,
mare meva estimada,—germá fidel,
per besarvos, ¡com vola—mon pensament!»

Las portas de la vila—s' obren per e l:
«Sia en pau la tornada,—Comte de Gers.»
Descavalca; las regnas—tira al servent
y fa via en las ombras—dels llarchs carrers.

«Palau d' Agna María,—¡qu' hermós te veig!...»
Mes hi ha llum en la cambra—de sos plahers...
sent la veu de s' aymada,—dolsa com mel;
¡de la finestra un ombra—devalla aprés!

«¡Adeu, amor! ¡malhaja—qui 't conegué!»
En la ma tremolosa—la daga estreny;
lo rival ja es en terra,—s' ou un gemech:
li ha deixat ben clavada;—que 'l valga Deu!

Quan las ombras fugian—entra al castell:
te 'l posat d' un cadavre—qu' ix del carner ;

«¡Mare meva estimada,—germá fidel,
duch un corp que 'm bequeja—pit y cervell!...—

—No seré pas ta mare,—Comte de Gers,
fins que la mort no venjis—del germá tèu!»
Y en terra li mostrava,—sangnós y fret,
encara al pit la daga:—prou la coneix!

Mut lo Comte li arrenca,—los ulls rohents;
per dos cops se la enfonsa—fins al pomell:
«Mare meva estimada,—¡qué mes voléu!»
Y 'ls cadavres la mare,—folla 'ls estreny.

ÁNGEL GUIMERÁ.

1867